

רשומות

הצעות חוק

12 במאי 1981

1538

ח' באייר התשמ"א

עמוד

371 חוק השימוש בהיפנוזה, התשמ"א—1981

מתפרסמת בזה הצעת חוק מטעם הממשלה :

חוק השימוש בהיפנוזה, התשמ"א—1981

פרק א': פרשנות

הגדרות

1. בחוק זה —

"היפנוט" — פעולה או תהליך, המיועדים או העשויים לגרום להרדמה מלאכותית, להרפיה או לעמעום המודעות של אדם אחר, שלא בעזרת תרופות, ולנתינתו להשפעות סוגסטיות המיועדות או העשויות ליצור שינויים בזכרונו, או העשויות להשפיע על תחושותיו, תגובותיו, תנועותיו, מצב רוחו או תהליכים לא רצוניים בגופו או בנפשו או בחלקים מהם ;

"המנהל" — המנהל הכללי של משרד הבריאות, לרבות מי שהמנהל אצל לו בכתב את סמכויותיו לפי חוק זה ;

"המשרד" — משרד הבריאות ;

דברי הסבר

לא פעם קורה שההיפנוט נעשה באופן הגורם נזק למהופנט.

מוצע איפוא להסדיר בחוק את השימוש בהיפנוזה.

אין בחוק הקיים בישראל כל הוראה המסדירה או מגבילה את השימוש בהיפנוזה, ונמצא שמשתמשים בהיפנוזה גם אנשים החסרים הכשרה מתאימה, ואף לשם מופעי שעשועים ובידור.

"הפנקס" — פנקס לרישום מהפנטים ;

"ועדה רפואית" — ועדה שמונתה לפי סעיף 16 ;

"ועדת משמעת" — ועדה שמונתה לפי סעיף 25 ;

"מהפנט מורשה" — מי שרשום בפנקס ;

— "מחלה מסכנת"

(1) מחלת נפש ;

(2) מחלה או כושר לקוי שיש בהם כדי לשלול מאדם את היכולת להפנט, לחלוטין או זמנית ;

— "פסיכולוג מומחה"

(1) פסיכולוג קליני, פסיכולוג חינוכי או פסיכולוג שיקומי, כמשמעותם בתקנות הפסיכולוגים. (אישור תואר מומחה), התשל"ט—1979¹ ;

(2) פסיכולוג בעל מומחיות בענף נוסף שהשר הכיר בו באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, לענין חוק זה ;

"רופא" — רופא מורשה, כמשמעותו בפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז—1978² ;

"רופא שיניים" — כמשמעותו בפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט—1979³ ;

"הרשם" — מי שהשר מינה להיות רשם המהפנטים, לרבות סגן הרשם ;

"השר" — שר הבריאות.

פרק ב': עקרונות

2. לא יהפנט אדם את זולתו אלא למטרה מן המטרות האמורות בפרק זה. איסור היפנט

3. היפנט לשם אבחון או ריפוי לא ייעשה אלא כפעולה גלווית לטיפול של רופא, רופא שיניים או פסיכולוג מומחה ולפי החלטתו שנרשמה. היפנט לשם אבחון או ריפוי

4. (א) היפנט לשם מחקר מדעי לא ייעשה אלא לפי הרשאת המנהל בכתב ובהתאם לתקנות בדבר תנאים וסייגים להיפנט כאמור, לרבות בדבר החובה לקבל את הסכמתו של המתהפנט ובדבר סייגים להיפנט של פסולי דין. היפנט לשם מחקר מדעי

דברי הסבר

פרק ב' אותו בכתב המנהל הכללי של משרד הבריאות. לענין זה יוצאו תקנות ובהן תנאים וסייגים להיפנט כזה.

היפנט לשם חקירה ייעשה רק בהסכמת הנחקר ועל פי החלטת השר הממונה על הגוף החוקר. היפנט למטרת אבחון או ריפוי יוכל להיעשות רק כפעולה גלווית אגב טיפול רפואי או פסיכולוגי. היפנט לשם מחקר לא ייעשה אלא אם הרשה מחקר מדעי או חקירה.

1 ק"ת התשל"ט, עמ' 764.

2 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

3 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 614.

(ב) בהתקנת תקנות לפי סעיף זה יתייעץ השר בועדה מייצעת שימנה לענין זה, ושםספר חבריה לא יפחת משלושה ולא יעלה על חמישה; הודעה על מינוי הועדה המייצעת תפורסם ברשומות.

5. היפנוט אדם לשם חקירה לא ייעשה אלא בהסכמתו ועל פי החלטת קצין משטרה שמינה שר הפנים לענין סעיף זה, או בהסכמתו ועל פי החלטת עובד שירות הבטחון הכללי שמינה שר הבטחון לענין סעיף זה, והכל בהתאם לתקנות שהתקין שר המשפטים בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
6. הטוען שניתנה החלטה או הרשאה לפי סעיפים 3, 4 או 5 — עליו הראיה.
7. (א) לא יהפנט אדם ולא יטול חלק בהיפנוט אלא אם הוא מהפנט מורשה ואלא בהתאם לחוק זה והתקנות לפיו ולרישומיו בפנקס.
- (ב) האיסור בסעיף קטן (א) לא יחול על מי שהמנהל אישר שהוא תלמיד היפנוזה.
- (ג) מהפנט מורשה שאינו רופא, רופא שיניים או פסיכולוג מומחה, וכן תלמיד היפנוזה כמשמעותו בסעיף קטן (ב), לא יהפנט אלא בנוכחות רופא ותחת פיקוחו האישי הישיר.

פרק ג': רישום

8. (א) זכאי להירשם בפנקס תושב ישראל שגילו למעלה מ-18 שנים, שהוכיח להנחת דעתו של הרשם שסיים לימודי היפנוט שהמנהל הכיר בהם, ועמד בבחינה שערך המשרד.
- (ב) בקשה להירשם בפנקס תוגש לרשם, ולא ידחה הרשם בקשה אלא אם ראה שהמבקש אינו זכאי לפי סעיף קטן (א) להירשם בפנקס.
9. הרשם רשאי לרשום אדם רישום זמני בפנקס עד להשלמת הנוהל לרישום הקבוע; תקפו של רישום זמני לא יעלה על שנה; הרשם רשאי להאריך את תקופת הרישום הזמני לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה.
10. רישום בפנקס יכול להיות מותנה או מוגבל לסוגים מסויימים של היפנוט, הכל בהתאם לכשירותותיו של המבקש.
11. (א) המנהל רשאי להורות שלא לרשום בפנקס אדם, אף אם נתמלאו לגביו התנאים האמורים בסעיף 8, אם הוא הורשע בעבירה שיש עמה קלון או שיש בה כדי להראות שהוא חסר האחריות הדרושה להיפנוט, וטרם חלפו עשר שנים אחרי שגמר

דברי הסבר

שלא לרשום מועמד אם נתקיימו עובדות העשויות להראות שהוא חסר האחריות הדרושה להיפנוט. דחה הרשם את בקשת הרישום, או הורה המנהל הכללי שלא לרשום מועמד, רשאי המועמד לערער לפני שופט בית המשפט העליון.

פרק ג'

רישוי מהפנטים ייעשה ברישום בפנקס או בהיתר זמני. בפנקס יירשמו רק תושבי ישראל שהוכיחו סיום לימודי היפנוט מוכרים ועמדו בבחינה. גם אם מתקיימים תנאי הרישום, רשאי המנהל הכללי להורות

לשאת את ענשו או אחרי שנסתיימה תקופת התנאי לפי סעיף 52 (ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁴, הכל לפי הענין.

(ב) לא יורה המנהל שלא לרשום אדם בפנקס אלא אם ניתנה לו הזדמנות לטעון טענותיו.

12. מי שנרשם בפנקס יהא זכאי לקבל תעודה על כך; היה הרישום מסוייג או זמני, יצויין הדבר בתעודה. תעודה על רישום

13. (א) הרשם ינהל את הפנקס ויקבע את דרכי ניהולו; פרטי הרישום בפנקס ייקבעו בתקנות. ניהול הפנקס

(ב) הרשום בפנקס חייב להודיע לרשם תוך שלושים ימים על כל שינוי שחל לגביו בפרטי הרישום, והוא חייב לתת לרשם לפי דרישתו כל ידיעה אחרת לענין הרישום בפנקס.

14. (א) המבקש להירשם בפנקס רשאי לערער לפני בית המשפט המחוזי בירושלים — (1) על החלטת הרשם לדחות את בקשתו; ערער (2) על הוראת המנהל שלא לרשמו בפנקס על פי סעיף 11. ערער

(ב) הערעור יוגש תוך שלושים ימים לאחר שהומצאה ההחלטה או ההוראה למבקש.

15. על אף האמור בסעיף 7, רשאי הרשם להתיר למי שאיננו תושב ישראל להפנט, בלי שיירשם בפנקס, אם הוא מוזמן לישראל למילוי תפקיד מסויים בהיפנוזה, בהגבלה לאותו תפקיד. היתר לתושב חוז

פרק ד': פטילה ממעמי בריאות

16. (א) לשם בדיקת כשרו הגופני או הנפשי של מבקש רישום או של מהפנט מורשה ימנה המנהל, מינוי כללי או למקרה מסויים, ועדה רפואית של שלושה רופאים או של שלושה רופאים פסיכיאטריים, הכל לפי הענין. ועדה רפואית

(ב) הועדה תגיש את ממצאיה ומסקנותיה המנומקים לרשם.

17. (א) היה לרשם חשש סביר כי מבקש רישום או מהפנט מורשה סובל ממחלה מסכנת, רשאי הוא לדרוש ממנו להתייצב לפני ועדה רפואית לשם בדיקה, במועד ובמקום שקבע. בדיקה רפואית

(ב) נדרש מבקש רישום להתייצב לפני ועדה רפואית לפי סעיף קטן (א), לא ירשום אותו הרשם בפנקס כל עוד לא התייצב ונבדק.

דברי הסבר

הסדר דומה לגבי מהפנטים. כדי להבטיח את סודיות ההליכים בוועדה רפואית גם מצידם של עובדי הוועדות נקבעת כאן במפורש חובת סודיות.

המחוקק הישראלי ראה בשנים האחרונות צורך לאפשר הפסקת עיסוק במקצועות רפואיים ופסיכולוגיים בגלל פגם בריאותי של בעל המקצוע. פרק זה מביא

4 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ג) מהפנט מורשה שנדרש להתייצב לפני ועדה רפואית לפי סעיף קטן (א) ולא עשה כן, רשאי הרשם להתלות את רישומו בפנקס עד שייבדק, ורשאי הוא לפרסם התליה כאמור בכל דרך שתיראה לו.

(ד) המועד להתייצבות לא יקדם למועד שנקבע להגשת ערעור לפי סעיף 23, אלא אם נוכח הרשם, לגבי מהפנט מורשה, כי מחמת סכנה דחופה יש להקדים את מועד הבדיקה הרפואית.

18. מהפנט מורשה שנדרש להתייצב לפני ועדה רפואית, פטור מחובת התייצבות אם הוא מבקש מחיקת שמו מן הפנקס.

פטור מחובת
התייצבות

קבלת ראיות

19. היה לרשם יסוד להניח, שמידע העשוי להעיד על מצב בריאותו של מבקש רישום או מהפנט מורשה נמצא בידי מוסד רפואי או רופא שטיפלו בו, או שמסמך העשוי להעיד כאמור נמצא בידי אדם פלוני — רשאי הוא, לפני שיחליט לחייבו בהתייצבות לפני ועדה רפואית, לדרוש מבעל המידע או המסמך שימסרנו לו, והנדרש חייב לעשות כן.

התליית ביניים

20. (א) נוכח הרשם כי מחלה מסכנת של מהפנט מורשה גורמת לסכנה תקופה עד שאין לחכות לסיום ההליכים בוועדה הרפואית או בערעור לפי סעיף 23, רשאי הוא להתלות רישומו עד להחלטה סופית לפי סעיף 22, אך לא יותר משלושה חדשים, ובלבד שיעביר בסמוך למתן החלטתו את הענין לטיפול של הוועדה הרפואית.

(ב) לא סיימה הוועדה הרפואית את ההליכים עד תום תקופת ההתליה, רשאי הרשם, בהסכמת הוועדה הרפואית, להתלות רישומו עוד שלושה חדשים.

(ג) לא הסתיימו ההליכים עד תום תקופת ההתליה השניה כאמור, רשאי הרשם, בהסכמת הוועדה הרפואית ואם דחיפות ההתליה עומדת בעינה, להתלות רישומו עוד שלושה חדשים.

חובת סודיות

21. מי שהגיעה אליו, על פי פרק זה, ידיעה בדבר מחלה, חייב לשמרה בסוד ולא לגלותה אלא במידה שיש בכך צורך לשם ביצוע הוראות פרק זה, או אם הורשה לכך מאת בית המשפט, או מכוח חובה לענות על שאלות שהציג לו מי שהוסמך לערוך חקירה בביצוע עבירות.

החלטות הרשם

22. קבעה הוועדה הרפואית כי מבקש רישום או מהפנט מורשה אינו מסוגל להפנט, לחלוטין או לשעה, מחמת מחלה מסכנת, יסרב הרשם לרשמו בפנקס או ימחק שמו מהפנקס, בהתאם להמלצות הוועדה הרפואית.

ערעור

23. (א) הרואה עצמו נפגע מהחלטת הרשם לפי פרק זה, רשאי לערער על כך לפני שופט של בית המשפט העליון תוך שלושים ימים אחרי שהומצאה לו הודעה על כך.

(ב) החלטת הרשם תיכנס לתקפה מיד, ולא יהא בהגשת ערעור על ההחלטה כדי לעכב את תחילתה, אלא אם הורה שופט של בית המשפט העליון הוראה אחרת.

פרק ה': אמצעי משמעת

סמכויות השר

24. (א) השר רשאי בצו לבטל רישומו של מהפנט מורשה (להלן — הנקבל), או להורות שרישומו יותלה לתקופה שיקבע בצו ובלבד שלא תעלה על חמש שנים, או לתת לו גזיפה או התראה, אם ראה, על יסוד קובלנה בכתב של המנהל, כי נתקיימה בנקבל אחת מאלה:

- (1) התנהג בדרך שאינה הולמת מהפנט מורשה;
- (2) השיג את רישומו או היתרו במצג שוא;
- (3) גילה חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידיו כמהפנט מורשה;
- (4) הפר הוראה של חוק זה או תקנות לפיו;
- (5) הורשע בעבירה שיש בה כדי להראות שהוא חסר האחריות הדרושה ממהפנט מורשה.

(ב) בוטל רישומו של מהפנט מורשה לפי סעיף זה, לא תידון בקשתו לרישום חדש אלא לאחר תום שבע שנים ממתן ההחלטה על כך ולאחר שהוכיח קיום נסיבות מיוחדות המצדיקות את חידוש הרישום.

25. (א) לא יתן השר צו לפי סעיף 24 אלא אם ניתנה לנקבל הזדמנות להגיש הגנתו בכתב ולטעון טענותיו לפני ועדת משמעת שמינה השר בין דרך קבע ובין לענין פלוני.

ועדת משמעת

(ב) חברי ועדת משמעת יהיו —

- (1) חבר לשכת עורכי הדין בעל ותק של חמש שנים, שהציע שר המשפטים, והוא יהיה יושב ראש הועדה;
- (2) נציג המנהל;

(3) מהפנט מורשה שהציע אותו לשר הארגון המייצג, לדעת השר, את רוב המהפנטים המורשים, ואם לא הציע תוך ששים ימים לאחר שקיבל דרישה לעשות כן — חבר נוסף לפי בחירת השר.

(ג) לענין סעיף קטן (א) רואים נקבל כאילו ניתנה לו הזדמנות להגיש הגנה בכתב, אם לפחות שלושים ימים לפני מתן הצו, הומצאה לו אישית, או בדואר רשום לפי מען מגוריו הקבוע כפי שהוא רשום בפנקס, הודעה המפרטת את מהות הקובלנה ואת הכוונה לצוות כאמור בסעיף 24.

(ד) ועדת המשמעת תגיש דין וחשבון בכתב לשר.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי נקבל לוותר בכתב על הקמת ועדת משמעת שתדון בקובלנה נגדו; ויתר הנקבל כאמור, יהיה השר רשאי לצוות כמפורט בסעיף 24 גם אם לא מינה ועדה.

(ו) כתובע לפני ועדת משמעת ישמש עובד המשרד שהוא חבר לשכת עורכי הדין ושקבעו המנהל, בין דרך כלל ובין לענין פלוני.

26. אין על חבר ועדת משמעת מרות בעניני שפיטה זולת מרות הדין.

אי-חלות

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ה'

נקבע במפורש. בדומה להוראה שבסעיף 61 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג—1963, נקבע גם כאן כי ענישה או זיכוי בפלילים אינם מונעים אישום בעבירת משמעת בשל אותו מעשה, וענישה או זיכוי בהליך משמעתי לפי פרק זה אינם מונעים אישום בפלילים.

הרשימה של עבירות משמעת ערוכה לפי דוגמת סעיפים דומים לענין מקצועות רפואיים ופסיכולוגיים. הרשעה פלילית תהא עילה להליכי משמעת רק אם יש בעבירה כדי להראות שהנאשם חסר אחריות הדרושה ממהפנט מורשה. בדומה למקובל בהליכים דומים אין ועדת המשמעת כפופה לדיני הראיות אלא אם הדבר

27. ועדת משמעת תדון בדלתיים סגורות, זולת אם ביקש הנקבל שהדיון יתנהל בדלתיים פתוחות.
28. דיון בוועדת משמעת יתנהל במעמד תובע והנקבל, אך רשאית הועדה לנהל דיון שלא במעמד הנקבל אם סניגורו מתייצב במקומו או אם נעדר הנקבל מישיבה ללא סיבה מספקת, ובלבד שהוזהר שאם ייעדר ללא סיבה מספקת תהיה הועדה רשאית לדון בענין שלא בפניו.
29. ועדת משמעת אינה כפופה לדיני הראיות אלא במידה שהדבר נקבע בחוק זה או בתקנות שהתקין שר המשפטים לענין זה.
30. הרואה עצמו נפגע מצו לפי סעיף 24 רשאי לערער עליו לפני בית המשפט העליון תוך שלושים ימים מיום שקיבל הודעה על מתן הצו.
31. היה לוועדת משמעת חשש סביר, שמחמת מחלת נפש אין הנקבל מסוגל לעמוד בדיון או אינו אחראי למעשה או למחדל שהוא נושא הקובלנה, רשאית היא לבקש מהרשם לנהוג לפי הוראות פרק ד'; החליט הרשם שלא למחוק את שמו של הנקבל מן הפנקס, תמשיך ועדת המשמעת בהליך המשמעת.
32. ענישה או זיכוי בפלילים אינם מונעים אישום נקבל בעבירת משמעת בשל אותו מעשה או מחדל, וענישה או זיכוי בהליך לפי פרק זה אינם מונעים אישום בפלילים.
33. בפרק זה, "מהפנט מורשה" — לרבות בעל היתר לפי סעיף 15.

פרק ו': מחיקת רישום והחזרת תעודה

34. בלי לגרוע מן האמור בפרק ה', רשאי הרשם למחוק רישום מהפנקס אם —
 (1) ביקש מהפנט מורשה למחוק ממנו;
 (2) נוכח הרשם כי מהפנט מורשה אינו רשאי לשבת בישראל.
35. נמחק שם מהפנט מורשה מן הפנקס על פי בקשתו לאחר שהוגשה קובלנה נגדו לשר לפי פרק ה', רשאי השר לקבוע, לפי המלצת ועדת משמעת, שדינה של המחיקה כביטול רישומו של הנקבל לפי סעיף 24.
36. נמחק, בוטל או הותלה רישומו של מהפנט מורשה, יחזיר לרשם את התעודה שקיבל לפי סעיף 12.

פרק ז': שפיטה ועונשין

37. (א) מי שעשה אחת מאלה, דינו — מאסר שנה:
 (1) עבר על הוראות פרק ב' או סעיפים 19 או 21;
 (2) גילה, ללא רשות כדיון, דבר שנודע לו בתוקף תפקידו לפי חוק זה.
 (ב) מי שעשה אחת מאלה, דינו — מאסר ששה חדשים:
 (1) עבר על הוראות סעיפים 13 (ב) או 36;

- (2) התחזה, במפורש או מכללא, כמהפנט מורשה או כמוכן להפנט;
 (3) עבר על הוראה של תקנות לפי חוק זה שבהן נקבע שהפרתה תהיה עבירה.

הודעה על
 הרשעת מהפנט
 מורשה

38. (א) הורשע מהפנט מורשה בכל עבירה שהיא, יודיע מזכיר בית המשפט על כך מיד למנהל ויעביר אליו העתקים מאומתים של כתב האישום, של הכרעת הדין ושל גזר הדין.
 (ב) שר המשפטים רשאי לקבוע בצו סוגי עבירות שלגביהן לא יחול סעיף זה.

פרק ח': הוראות שונות

39. (א) ועדה רפואית וועדת משמעת רשאיות, אם הדבר דרוש למילוי תפקידיהן —
 (1) להזמין אדם לבוא לפנייהן להעיד או להציג דבר;
 (2) לחייב עד להעיד בהתאם להוראות החלות בבית משפט;
 (3) לבקש מבית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו יושבת הועדה, ליתן צו לפי סעיף 13 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א—1971;
 (4) לפסוק דמי נסיעה ולינה ושכר בטלה לעדים שהוזמנו מכוח סעיף זה כמו לעד שהוזמן להעיד בבית משפט.

סמכויות עור
 של ועדות

(ב) דרשה ועדה כאמור מאדם להעיד או להציג דבר וסירב לעשות כן ללא הצדק המניח את דעת הועדה, רשאי בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו יושבת הועדה לכפות, על פי בקשת המנהל או יושב ראש הועדה, את הציות להוראות הועדה בדרך שתיראה לו, לרבות מעצרו של הסרבן.

(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע סדרי דין לענין ביצוע סעיף זה.

40. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות קביעת אגרות בעד רישום, היתרים ובחינות.

ביצוע ותקנות

(ב) קביעת אגרות לפי סעיף קטן (א) טעונה אישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

41. זכות שהוענקה בחוק זה אינה גורעת מזכויות לפי חיקוק אחר, וחובה שהוטלה בחוק זה אינה גורעת מחובה שהוטלה בכל דין או בכללי אתיקה.

שמירת זכויות
 וחובות

42. תחילתו של סעיף 7 בתום ששה חדשים לאחר פרסומו של חוק זה ברשומות.

תחילה

דבריו הסבר

פרק ח'

כדי לתת שהות לרישום המהפנטים, מוצע כי תחילתו של הסעיף הודן בייחוד ההיפנוט תהיה רק בתום ששה חדשים מפרסומו של החוק ברשומות.

סמכויות העור של ועדות לשם השגת ראיות היא לפי המתכונת המקובלת בחקיקה הישראלית. אין החוק גורע מזכויות לפי חיקוק אחר, או מחובה שהוטלה בכל דין ובכללי האתיקה.

5 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.